

ОБЯСНИТЕЛНА ЗАПИСКА

Относно: Прилагана счетоводна политика и информация за състоянието и изменението на основните активи и пасиви, приходи и разходи по баланса на Министерството на земеделието и храните /МЗХ/ към 31.12.2023 г.

Министерството на земеделието и храните е юридическо лице на бюджетна издръжка със седалище град София, бул. „Христо Ботев“, № 55.

През 2023 г. с Решение на Народното събрание за приемане на структура на Министерския съвет на Република България от 06.06.2023 г. Министерство на земеделието се преобразува в Министерство на земеделието и храните.

Министерството на земеделието и храните осъществява държавната политика в областта на земеделието, селските райони, горите, риболова и аквакултурите. Неговата дейност е насочена към: повишаване на конкурентоспособността и разширяване на експортния капацитет на българското селско стопанство при спазване на строги стандарти за опазване на околната среда; осъществяване на единен контрол по хранителната верига за осигуряване на безопасност на храните и хуманно отношение към животните; разнообразяване на икономиката и подобряване на условията на живот в селските райони; създаване на условия за устойчиво развитие на рибарския и горския сектори.

Основните приоритети в тази насока са:

- Развитие на балансирано, конкурентоспособно, устойчиво и адаптирано към климатичните промени селско стопанство;
- Стабилни и справедливи доходи на заетите в аграрния сектор;
- Ефективно използване на природните ресурси в селското стопанство и нарастване на неговия принос за опазване на околната среда и биоразнообразието;
- Запазване жизнеността и предотвратяване на обезлюдяването на селските райони
- Високо ниво на защита на човешкото здраве и интересите на потребителите по отношение на храните;
- Устойчиво в екологично отношение, иновативно, конкурентоспособно и основано на знания рибарство и аквакултури, характеризиращо се с ефективно използване на ресурсите;
- Икономически жизнеспособна риболовна, аквакултурна и рибопереработвателна промишленост, по-добри условия за живот в рибарските райони;

- Устойчиво и многофункционално управление на горите.

Годишният финансов отчет /ГФО/ на Министерството на земеделието и храните е изготвен в съответствие с изискванията на Закона за счетоводството, Закона за публичните финанси, Сметкоплана на бюджетните предприятия, Единната бюджетна класификация, Указания на министъра на финансите, Счетоводната политика на МЗХ, утвърдените Вътрешни правила и други нормативни актове, касаещи дейността на министерството.

Формата и съдържанието на Годишния финансов отчет са изготвени, съгласно Заповед № ЗМФ – 1338 от 22.12.2015 г. на министъра на финансите.

Формата, структурата и съдържанието на елементите на финансовите отчети се определят ежегодно със съответните указания на министъра на финансите за изготвянето и представянето на отчетните данни за активите, пасивите, приходите, разходите въз основа на оборотните ведомости и друга информация.

Спазени са и указания на Министерство на финансите:

ДДС № 14/30.12.2013 г. - Сметкоплан на бюджетните организации;

ДДС № 8/16.09.2014 г. - Допълнителни пояснения относно отчитането на определени операции, активи и пасиви в контекста на прилагането на Сметкоплана на бюджетните организации;

ДДС № 5/2016 г. - Относно начисляване на амортизации на нефинансови дълготрайни активи от бюджетните организации

ДДС № 09/23.12.2022 г. – Единна бюджетна класификация за 2023 г.

ДДС № 08/21.12.2023 г. – Годишното счетоводно приключване и представяне на годишните отчети за касовото изпълнение, оборотните ведомости и друга отчетна информация за 2023 г., както и публикуване на годишните финансови отчети за 2023 г. на бюджетните организации.

Годишният финансов отчет на Министерство на земеделието и храните е изготвен към 31.12.2023 г., обхваща периода от 01.01.2023 г. до 31.12.2023 г. и е съставен в лева, в Оборотната ведомост, Баланс и Отчет за приходи и разходи, в цели числа и стотинки до втория знак и в хиляди лева.

При изготвянето на годишните оборотните ведомости към 31.12.2023 г., са спазени и указанията, дадени с ДДС № 20/2004 г., както и издадените през следващите години от МФ - дирекция „Държавно съкровище“ писма и указания по отделни въпроси, свързани с отчетността на бюджетните организации.

Всички указания на министъра на финансите по отчетността на бюджета през годината са предоставяни своевременно на ВРБ. Дирекция „Финанси и управление на собствеността“ изготвя и допълнителни указания по повод конкретни и общи счетоводни проблеми, както и указания във връзка с изготвянето на периодичните отчети и годишния финансов отчет.

За обработка на финансово-счетоводната информация в системата на МЗХ се използват различни програмни продукти.

За целите на консолидиране на счетоводната информация за активите, пасивите, приходите и разходите, МЗХ изготвя оборотна ведомост с данни за състоянието на счетоводните сметки /на ниво четириразрядни синтетични счетоводни сметки/ преди операциите по приключването.

Министерство на земеделието и храните изготвя сборни оборотни ведомости за трите отчетни групи /стопански области/, като обобщава данните от годишните финансови отчети на подведомствените си структури от втора степен на разпореждане с бюджет, вкл. МЗХ – Централна администрация (МЗХ - ЦА).

Второстепенните разпоредители от системата на МЗХ са самостоятелни юридически лица, със самостоятелни сметки и бюджет. През 2023 г. са консолидирани финансовите отчети на разпоредителите с бюджет от системата на министерството и на част от професионалните гимназии и училища, които до 01.08.2016 г. са се финансирали чрез бюджета на министерството, а след 01.08.2016 г. са преминали на общинско финансиране, и за които не са приключили процедурите по прехвърляне на недвижими имоти. Консолидирани са финансовите отчетни, както следва:

1. МЗХ - ЦА
2. Служби и агенции – 14 броя
3. Областни дирекции "Земеделие" – 28 броя;
4. Към баланса на МЗХ - ЦА са обобщени и данните за салдата на активи, недвижими имоти (земи, прилежащи към сгради земи, сгради, инфраструктурни обекти и незавършено строителство) на 9 броя професионални гимназии, излезли от системата на МЗХ през 2016 г. и преобразувани в общински професионални гимназии.

Продължават процедурите по прехвърляне на недвижими имоти, предоставени на професионални гимназии, в управление на съответната община. Процедурата е във връзка с приетия Закона за предучилищното и училищното образование, с който професионалните гимназии към Министерството на земеделието и храните преминаха към общините. Тази структурна реформа, произтича от параграф 10 от преходните и заключителни разпоредби на Закона за предучилищното и училищното образование. Считано от 01.07.2016 г. и 01.08.2016 г., с влизане в сила на този закон, професионалните гимназии, финансирани от Министерството на земеделието и храните, станаха общински.

За всички училища, за които има Решения на Министерския съвет за прехвърляне на недвижими имоти, предоставени на професионални гимназии, в управление на съответната община и е проведена процедура по приемо-предаване на имотите, същите са отразени в отчетността на МЗХ. В съответствие с изискванията на т. 20.6 от ДДС № 20/2004 г. прехвърлянето на нефинансовите активи са отразени в отчетността на МЗХ и съответната община с една и съща стойност/ досегашната

балансова стойност на актива/, с оглед да е налице равнение по сметките от гл 76 на консолидирано ниво на публичните финанси.

През 2023 г. с приемателно-предавателен протокол от 07.03.2023 г. във връзка с Решение № 595 от 14 октомври 2019 г. за обявяване на имоти – публична държавна собственост, за имоти – частна държавна собственост, и за безвъзмездното им прехвърляне в собственост на община Гоце Делчев, област Благоевград, са прехвърлени недвижимите имоти на Професионалната гимназия по механизация на селското стопанство „П. К. Яворов“ – гр. Гоце Делчев безвъзмездно на община Гоце Делчев.

ОТНОСНО ПРИЛАГАНАТА СЧЕТОВОДНА ПОЛИТИКА В МЗХ

Счетоводната политика е съвкупност от конкретни принципи, изходни положения, концепции, правила, бази и процедури, възприети за отчитане на бюджетната и стопанска дейност, осигуряващи подробна, вярна, честна и изчерпателна информация за финансовата дейност на организацията. За постигане на тази задача се спазват изискванията, заложи в Закона за публичните финанси, Закона за счетоводството, Националните счетоводни стандарти, както и Международните счетоводни стандарти, за въпроси, за чието решение няма изрични разпоредби в националните нормативни актове за счетоводство.

Предвид факта, че на територията на цялата страна за осъществяването на държавната политика в областта на земеделието, развитието на селските райони, рибарството и аквакултурите, към министъра на земеделието, храните и горите са създадени бюджетни структури (разпоредители с бюджет) и предвид многообразието на извършваните в системата на МЗХ дейности (развитие на растениевъдството и животновъдството; контрол на зърнопроизводството, търговията и съхраняването на зърно и зърнопреработката; контрол на производството, търговията и употребата на фуражи; контрол върху храните от растителен и животински произход, суровините, страничните животински продукти и продуктите, получени от тях, и специфичните растителни продукти; контрол върху ветеринарномедицинската дейност; контрол върху процесите на изпитване и установяване техническата изправност на земеделската техника и др.) конкретна счетоводна политика на всяка бюджетна структура се определя и организира от главните счетоводители. В този смисъл, прилаганата счетоводна политика е съобразена както с основните изисквания и принципи, така и със създадените вътрешни нормативни актове, отразявайки специфичния характер на съответната дейност. Системата на аналитично отчитане, използвания счетоводен програмен продукт, метода за оценка на материалните запаси при тяхното потребление, както и други такива специфични правила и елементи, отразяващи спецификата и заложи в счетоводната политика, са определени самостоятелно от всяка една бюджетна структура от системата на МЗХ.

В съответствие с изискванията на Европейския съюз за отчетността, статистиката и бюджетирането на публичния сектор, както и с изискванията на българското законодателство по отношение на бюджетирането, отчитането на изпълнението на консолидираната фискална програма и управлението и контрола на средствата и разходите на бюджетните организации, Счетоводната политика на Министерство на земеделието и храните е неразделна част от системите за финансово управление и контрол. Счетоводната политика на МЗХ е съобразена с нормативната уредба, както и с всички указания, процедури, методики и др., с цел осигуряване финансово-счетоводната, бюджетната и стопанска дейност на администрацията при спазване на приложимата нормативна уредба, регламентираща бюджетната политика на министерството като първостепенен разпоредител с бюджет и на целеви средства, както и средства по международни програми.

Съгласно утвърдените от министъра на земеделието и храните срокове за извършване на инвентаризация на активите и пасивите в Министерството на земеделието и храните, през 2023 г. е извършена инвентаризация, както следва:

- Активи по сметките от подгрупа 210 „Нематериални дълготрайни активи“ аналитично по класове активи за МЗХ – ЦА:

121011 2101 Собствени и специализирани ПП;

121012 2101 Други ПП, приложен софтуер за определени задачи;

121021 2102 Патенти лицензии, консесионни права, фирмени и търговски марки и др.;

121022 2102 Права върху интелектуалната собственост, съгл. Закона за закрила на новите сортове и породи животни;

121091 2109 Други нематериални дълготрайни активи.

- Активи по сметка 2203 „Активи с историческа и художествена стойност“;
- По сметка 9909 „Други активи в употреба, изписани като разход, аналитично по всички подсметки, без МПС и „Изписани сгради“;

- Активи по сметка 2202 „Инфраструктурни обекти“, аналитично по класове активи за МЗХ – ЦА

122021 – язовири

122022 – корекции реки

122023 – диги

122024 – дунавски диги

122025 – отводнителни съоръжения

122026 – отводнителни полета

122027 – отводнителни помпени станции

122028 – канали

122029 – други

1220210 – съоръжения, мрежи и други елементи на тех. инфраструктура

- Активи по сметка сметка 9909 с характер на инфраструктурни обекти стопанска област ДСД;

- По сметка 9110 „Чужди ДМА“, без МПС;
- По сметките за материални запаси;
- Разчетните взаимоотношения /вземания и задължения/;
- Други.

След първоначалното признаване всеки отделен дълготраен материален актив се отчита по цена на придобиване, намалена с начислените амортизации и натрупаната загуба от обезценка, към датата на извършване на обезценката. До 31.12.2017 г. Министерство на земеделието и храните извършваше преглед за обезценка (намаление на стойността) на ДМА веднъж на две години. Считано от 01.01.2018 г., на основание т.86 от ДДС 07/2017 г., за системата на МЗХ, прегледът за обезценка се извършва най-малко веднъж на 3 години. При прегледа се съпоставя балансовата стойност с текущата възстановима стойност (справедливата стойност). При оценката след първоначалното признаване, в определени случаи може да се извършва и положителна преоценка, когато при прегледа за обезценка са установени случаи на нереално занижени стойности, по които се водят някои активи.

С оглед обема, спецификата и характера на активите в системата на министерството, прегледът за обезценка в по-голямата си част се извършва от лицензирани оценители.

Последният преглед за обезценка е извършен през 2022 г.

Съгласно чл. 8 от Амортизационната политика на МЗХ и в съответствие с т. 7.1 и т. 7.2 от СС 4 Отчитане на амортизациите, Министерството на земеделието и храните преразглежда един път годишно оценката за полезния срок на годност на дълготрайните материални и нематериални активи и ако очакванията се различават значително от предишните оценки, срокът на годност се коригира, както и начислената амортизация за текущия и бъдещи периоди. **При извършения преглед на активите не са установени различия относно полезния им срок на годност. С Амортизационната политика за всички активи е избран линеен метод на амортизация, като през текущия период няма промяна в метода.**

При прегледа за срока на годност, са взети предвид предполагаемото физическо износване, което от своя страна включва – гаранционния срок, степен на използване на възможностите/натоварването, условията, при които се ползват активите, физическото износване и моралното им остаряване и изхабяване, както и ограниченията при тяхното използване – правни, фактически и др. обективни обстоятелства (съгласно т. 3 от СС 4 „Отчитане на амортизациите“).

Във връзка с изискванията, произтичащи от Закона за публичните финанси, се извършиха и съществени промени в начина на отчитане на стопанските операции в публичния сектор. Годишните оборотни ведомости в съответните Стопански области: „Бюджет“, Сметки за средства от Европейския съюз и на Сметките за чужди средства на Министерство на земеделието и храните към 31.12.2023 г. са изготвени, съгласно указание на Министерство на финансите ДДС № 08/21.12.2023 г. – Годишното счетоводно приключване и представяне на годишните отчети за касовото изпълнение, оборотните ведомости и друга отчетна информация за 2023 г., както и публикуване на годишните финансови отчети за 2023 г. на бюджетните организации.

Стоково-материални запаси /СМЗ/ са материали, продукция, стоки, незавършено производство и други краткотрайни материални активи.

При първоначалното им придобиването СМЗ се оценяват по историческа /доставна/ цена, която включва покупната цена; митата, таксите и данъците, неподлежащи на възстановяване; разходите по доставката и други. В доставната стойност не се включват складовите, административните, финансовите и извънредните разходи.

Придобиването на материални запаси по стопански начин се осчетоводява текущо, като се използват сметките от група 65. Сметките от група 65 задължително осигуряват отчетност за структурата на разходите по видове и вида на произведения продукт.

При отписване на стоково-материалните запаси при тяхното потребление се използват подходите, регламентирани с НСС – 2 Стоково-материални запаси.

Предвид спецификата на дейност, всеки разпоредител от системата на МЗХ определя подхода за отписване на стоково-материалните запаси при тяхното потребление. За ЦА на МЗХ изписването на материалите се извършва по метода на „Първа входяща, първа изходяща“.

Съгласно указание ДДС 14/2013 г. на Министерство на финансите по отношение на материалните запаси се прилага само една сметка 3020 Материали.

Съгласно изискванията на Мярка 2 от Програма за развитие на селските райони, която се изпълнява от Националната служба за съвети в земеделието, отчетените материали по сметка 3020 се проследяват в отчетна група СЕС-РА. Същото се отнася и за отчетените от БАБХ в отчетна група СЕС-ДЕС. Отчетни са разходи, свързани със закупуването на ваксини, диагностикуми и др. по някои от националните ветеринарни програми, които се съфинансират от ЕС, което налага воденето и отчитането им в стопанска област СЕС-ДЕС.

Дълготрайни материални активи /ДМА/

Един актив се признава за ДМА в баланса, ако предприятието ще извлече икономическа изгода от него за период по-голям от един отчетен период, стойността му е надеждно измерима и е с по-висока от приетия стойностен праг, като се дава предимство на принципа за предимство на съдържание пред форма.

Първоначално всеки придобит актив се оценява по: справедлива стойност, цена на придобиване или себестойност. ДМА се завеждат при придобиването им със задължителни реквизите утвърдени за цялата система.

В първоначалната оценка на дълготрайните активи се включва цената на придобиване, т.е. покупната цена и преките разходи. В цената на придобиване не се включват административните и финансови разходи, разходите за обучение за работа с ДМА, глобите, санкциите, неустойките за причинени загуби и други вреди на трети лица. Последващите разходи /за подобрения, реконструкция, модернизация и разширение/, които водят до подобряване на бъдещата икономическа изгода от ДМА, коригират балансовата стойност на ДМА. След първоначалното признаване ДМА се представят по историческа цена минус натрупаните разходи за обезценка.

Стойностният праг на същественост за признаване на ДМА, определен със Счетоводната политика на МЗХ, е 1000 лева без ДДС /500 лева за компютрите без ДДС/. В този смисъл всички придобити ДМА със стойност до 1000 лева /до 500 лева за компютрите/, задължително се третират и се отчитат като краткотрайни активи /материални запаси/; а тези със стойност над 1000 лева /500 лева за компютрите/, задължително се класифицират като ДМА.

Стойността на поетите ангажименти за придобиване на ДМА, е в размер на 5 973 383,28 лева

Придобитите през периода ДМА са в размер общо на 10 516 794,94 лева

Балансовата стойност на ДМА, които временно са изведени от употреба са в размер общо на 5 167 221,18 лева;

Отчетната стойност на напълно амортизираните ДМА е общо в размер на 35 734 259,74 лева;

Стойността на ползваните в дейността ДМА - чужда собственост, общо в размер на 1 148 579,53 лева.

Нематериални дълготрайни активи

Нематериалните дълготрайни активи представляват установими нефинансови ресурси, придобити и контролирани от бюджетните организации, който:

а/ няма физическа субстанция;

б/ има съществено значение при употребата му;

в/ при придобиването им могат да бъдат оценени надлежно;

г/ стойността им при придобиване е равна или по-голяма от 1000.00 лв./без

ДДС/

д/ от използването им се очаква икономическа изгода;

Нематериалните дълготрайни активи са програмните продукти и лицензите за програмни продукти, продуктите от научна и развойна дейност, патентите, лицензи, фирмени и търговски марки и др. НМДА и се отчитат по съответните сметки от **група 21 Нематериални дълготрайни активи**.

Програмните продукти, както и лицензите за програмни продукти, се отчитат по сметка 2101 Програмни продукти и лицензи за програмни продукти от СБО

НМДА, които не са програмни продукти и попадат под стойностния праг на същественост, се изписват на разход към момента на тяхното придобиване.

Патенти, лицензионни права за излъчване и други подобни НМДА след изтичането на съответния срок, се изписват на разход, освен ако срокът не е подновен (т. 38.2.2. от ДДС № 20/2004 г.).

Текущо изплащаните суми за поддръжка на патенти, лицензии и други подобни се отчитат като текущ разход.

Последващи разходи, свързани с НДМА - това са разходи, с които НМДА се оценяват след първоначалното им признаване - по цена на придобиване, намалена със загубите от обезценка; преоценка на дълготрайни активи се извършва по ред и начин, определен с указания на Министерството на финансите и преглед за обезценка на НДМА се извършва веднъж на две години по реда, за дълготрайните материални активи.

Стойността на поетите ангажименти за придобиване на нематериални дълготрайни активи, включително размерът на авансовите плащания - 994 737,00 лева.

Придобитите през периода НМДА - общо в размер на 572 576,24 лева

Отчетната стойност на напълно амортизираните нематериални активи - общо в размер на 6 650 795,95 лева;

ПО ДОГОВОР ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНЦЕСИЯ

Концесионен договор № РД 55-3 от 12.10.2012 г. за предоставяне на концесия за добив на природно богатство, представляващо биологичен ресурс - уязвим растителен вид - блатно кокиче, сключен между Министерския съвет на РБ, представляван от министъра на земеделието и храните, съгласно Решение на МС № 573 от 6 юли 2012 г. и „Фито Палаузово“ АД - концесионер. Във връзка с този договор в Министерство на земеделието е получено писмо с № 70-5190/29.10.2021 г. от „Фито Палаузово“ АД с искане за прекратяване на Договор № РД55-3 от 12.10.2012 г. за предоставяне на концесия за добив на природни богатства, представляващо биологичен ресурс - уязвим растителен вид - блатно кокиче (*Leucosjum aestivum L.*), при условията на опазване и регулирано ползване, от защитената местност „Блатото“, намиращ се в землището на с. Палаузово, община Стралджа, област Ямбол сключен с Министерския съвет, представляван от министъра

на земеделието и храните. Искането за прекратяване на договора е обосновано с финансова неизгода за дружеството и невъзможността да се продължи изпълнението на задълженията като концесионер след 01.01.2022 г.

През периода на концесия от 2012 г. до 2021 г., дружеството е реализирало приход от продажба на блатно кокиче, както следва: през 2013 г. – 2000 лв., през 2014 г. – 800 лв., през 2015 г. – 1800 лв. и през 2016 г. – 4000 лв., или общият размер на реализираните приходи от продажба на блатно кокиче е приблизително 9000 лв. В периода от 2017 г. до настоящия момент дружеството не е реализирало каквито и да било приходи от продажба на блатно кокиче, поради липса на добив. Министърът на земеделието е одобрил доклад с № 93-2941 от 31.05.2022 г. изготвен от комисията извършила проверка на място, в който се предлага да се внесе за разглеждане и приемане от Министерския съвет проект на Решение за прекратяване на концесионния договор.

За дата на прекратяване на договора следва да се счита датата на одобрение на доклада от министъра на земеделието, с който е предложено да се внесе за разглеждане и приемане от Министерския съвет проект на Решение за прекратяване на концесионния договор, а именно 31.05.2022 г. С решение № 2017 от 24 март 2023 г. Министерския съвет приема отправеното от концесионера „Фито Палаузово“ АД мотивирано предложение за предсрочно прекратяване по взаимно съгласие на договора за концесия.

СТОПАНСКИ ДВОРОВЕ

С Решение № 3 от 24.02.2022 г. на Конституционния съд на Република България (обн., ДВ, бр. 18 от 04.03.2022 г.) по конституционно дело № 16 от 2021 г., са обявени за противоконституционни разпоредбите на § 1, ал. 1 от Закона за допълнение на Закона за собствеността (ЗДЗС) (обн., ДВ, бр. 46 от 2006 г., посл. доп., ДВ, бр. 18 от 2020 г.) и на § 2 от Заключителните разпоредби на Закона за изменение на Закона за собствеността (обн., ДВ, бр. 7 от 2018 г.), т.е. Мораториумът върху придобиване по давност на недвижими имоти частна държавна собственост е отменен.

След извършен анализ на предоставената от областните дирекции „Земеделие“ информация, изготвена в отговор на писмо с рег. индекс 06-126/27.04.2022 г. на заместник-министъра на земеделието е установено, че за значителен брой имоти не са издадени документи, удостоверяващи правото на собственост на държавата. Това от своя страна създава съществен риск за опазването на държавния интерес по отношение на имотите частна държавна собственост, находящи се в бившите стопански дворове.

В тази връзка по указания на заместник – министъра на земеделието са предприети спешни действия по издаване на актове за държавна собственост за

всички имоти, находящи се в бившите стопански дворове на организациите по § 12 от ПЗР на ЗСПЗЗ.

Във връзка с горното и в изпълнение на Методиката за остойностяване, заприходяване, актуализиране и отписване на имотите включени в стопанските дворове на организациите по § 12 от ПЗР на ЗСПЗЗ и на имоти по чл. 53 от ППЗОЗЗ, утвърдена със Заповед № РД09-975/01.11.2018 г., копие от съставените актовете за държавна собственост за имотите, представляващи земи по чл. 45, ал. 10 от ППЗСПЗ се предоставят в Министерство на земеделието и храните за завеждане. На основание постъпили документи удостоверяващи право на собственост (АДС) в баланса на министерството се заприходяват земи - стопански дворове в отчетни групи: Бюджет по сметка 2010 „Прилежащи към сгради и съоръжения земи“ и „Други сметки и дейности“ по сметка 2201 „Земи, гори и трайни насаждения“, в кореспонденция на сметка 7992 „Увеличение на нефинансови дълготрайни активи от други събития“.

Също така са предприети действия за съвместно и поетапно извършване на преглед с областните дирекции по „Земеделие“ на имотите попадащи в обхвата на Методиката за остойностяване, заприходяване, актуализиране и отписване на имотите включени в стопанските дворове на организациите по § 12 от ПЗР на ЗСПЗЗ и на имоти по чл. 53 от ППЗОЗЗ.

Към 31.12.2023 г. е извършена проверка за имотите попадащи на територията на областите Плевен, Разград, Смолян и Хасково.

През отчетния период са отписани имоти – обект на Методиката, на основание извършения преглед от областните дирекции по „Земеделие“, както и на основание извършени продажби по реда на Закона за собствеността и ползването на земеделски земи и Правилника за прилагане на Закона за опазване на земеделските земи.

Във връзка с гореизброените действия в отчетния период, в баланса на министерството са заприходени земи – поземлени имотите включени в стопанските дворове на организациите по § 12 от ПЗР на ЗСПЗЗ и на имоти по чл. 53 от ППЗОЗЗ, както следва:

В отчетна група Бюджет по сметка 2010 – Прилежащи към сгради и съоръжения земи – 2 805 151.18 лв. От тях 1 666 984.78 лв. на основание постъпили документи за собственост (АДС) и 1 138 256.40 лв. на основание извършена проверка и предоставена информация от ОДЗ (139 780.20 лв. - ОДЗ Плевен, 121 069.60 лв. - ОДЗ Хасково, 688 161.70 лв. - ОДЗ Разград и 189 244.90 лв. - ОДЗ Смолян).

В отчетна група ДСД по сметка 2201 Земи, гори и трайни насаждения – 629 900.32 лв. От тях 394 225.50 лв. на основание постъпили документи за собственост (АДС) и 235 674.82 лв. на основание извършена проверка и

предоставена информация от ОДЗ (160 022.72 лв. ОДЗ Плевен, 31 446.10 лв. ОДЗ Хасково, 34 723.60 лв. ОДЗ Разград и 9 482.40 лв. ОДЗ Смолян).

Основните причини, поради които същите не са били отразени в настоящият момент са: оцифряването на неоцифрените парцеларни планове, изготвянето и одобряването на планове на новообразувани имоти, влизане в сила на кадастрална карта за урбанизирани територии, както и влизане в сила на подробни устройствени планове за урбанизираните територии, издаване на актове за държавна собственост и др. Следва да се отбележи, че процеса на изработване, одобряване и влизане в сила на посочените планове не е приключил и ще продължи. Процесът по актуване на имотите държавна собственост включени в стопанските дворове на организациите по § 12 от ПЗР на ЗСПЗЗ също не е приключил и поради тази причина се извършва и поетапен преглед съвместно с ОДЗ.

Имоти, включени в стопанските дворове на организациите по § 12 от ПЗР на ЗСПЗЗ и на имоти по чл. 53 от ППЗОЗЗ, отписани от баланса на МЗХ:

В отчетна група Бюджет по сметка 2010 – Прилежащи към сгради и съоръжения земи – 883 894.54 лв., от които 595 166.21 лв. от продажби и 288 728.33 лв. от други събития. На основание извършена проверка и предоставена информация от ОДЗ са както следва: 29 762.33 лв. – ОДЗ Плевен, 34 446.00 лв. – ОДЗ Хасково, 222 658.00 лв. – ОДЗ Разград и 368.00 лв. ОДЗ Смолян.

В отчетна група ДСД по сметка 2201 Земи, гори и трайни насаждения – 1 162 956.93 лв. в това число: продажби по реда на ЗСПЗЗ в размер на 665 174.123 лв., извършен преглед от ОДЗ – 282 150.00 лв. (168 970.00 лв. ОДЗ Плевен, 46 599.00 лв. ОДЗ Хасково, 64 552.00 лв. ОДЗ Разград и 2 029.00 лв. ОДЗ Смолян), имоти в размер на 215 632.80 лв. са отнети от МЗХ на основание заповеди на областен управител.

Основните причини за отписване от баланса на МЗХ на имотите при извършване на прегледа от ОДЗ са: оцифряването на неоцифрените парцеларни планове, изготвянето и одобряването на планове на новообразувани имоти, влизане в сила на кадастрална карта за урбанизирани територии, влизане в сила на подробни устройствени планове за урбанизираните територии, както и продажби от минали години и непредоставени своевременно договори за регистрация на смяна на собствеността.

ПРОЦЕДУРИ ПРИ ПРОМЯНА НА ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕТО НА ПОЗЕМЛЕНИ ИМОТИ В ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ

При промяна на предназначението на земеделски имоти от държавния поземлен фонд /ДПФ/, по реда чл. 81, 82 и 83, ал. 9 от Закона за горите се извършва прекатегоризация на поземлени имоти от земеделски в горски територии.

При тази трансформация, имотите се отписват от земеделския фонд (ДПФ/Фот баланса на съответната ОДЗ) по отчетна стойност, чрез сметка 4500 „Вътрешни разчети“. За равнение на разчетите по сметка 4500 „Вътрешни разчети“, съответната областна дирекция „Земеделие“ предоставя информация и документи за завеждане по баланса на МЗХ, като горски територии по отчетна стойност. Прехвърлянето се отчита в рамките на един и същи отчетен период (тримесечие). Тези имоти се включват в държавния горски фонд – държавна собственост, след идентификация на имотите и предоставяне на необходимата информация за завеждането им, а именно: Код на ДП; ДГС/ДЛС наименование; Отдел код – ЕКАТТЕ плюс четири цифри за отдел; Стойност на имотите по реда на чл. 7 от Наредба за оценка на поземлени имоти в горски територии; Площ на имотите.

Предвид различното устройствено предназначение на имотите в горските територии, при промяната на предназначението на един имот с друго устройствено предназначение в имот в горска територия, към имота с променено предназначение започват да се прилагат нормите на Закона за горите. Когато имот в горска територия промени предназначението си и придобие характеристиките на имот в друг вид територия, към този имот се изключва приложното поле на Закона за горите. Предвид различното устройствено предназначение на имотите, при тази трансформация, след тяхното завеждане и отразяване по сметка 4500 „Вътрешни разчети“ се извършва преоценка/обезценка на имотите, чрез използването на сметка 7801 „Преоценки на нефинансови дълготрайни активи“.

Когато поземлен имот не е заведен в баланса на Държавния поземлен фонд на съответната областна дирекция „Земеделие“, същата подава информация относно произхода на имота, основание за придобиване правото на собственост от МЗХ, с цел коректното му завеждане по баланса на министерството чрез използване на сметка 7992 „Увеличение на нефинансови дълготрайни активи от други събития“. По този ред се отчитат и земеделски земи по § 72 от ПЗР на ЗИД на отменения Закон за горите, във връзка с § 17 от ПЗР към ЗИД на Закона за опазване на земеделските земи.

През 2023 г. по сметка 7992 „Увеличение на нефинансови дълготрайни активи от други събития“ в стопанска област ДСД се отчетени 11 754 048,13 лв., от които активи в размер на 10 829 166.06 лв. представляват включени със заповеди на министъра на земеделието и храните в горските територии-държавна собственост залесените и самозалесилите се земеделски земи по § 72 от ПЗР на ЗИД на отменения Закон за горите, във връзка с § 17 от ПЗР към ЗИД на Закона за опазване на земеделските гори.

Дългосрочни и краткосрочни заеми

Министерството на земеделието и храните обслужва държавен инвестиционен заем/ДИЗ/, сключен през 1999 г. с Кредитна институция за възстановяване, Франкфурт на Майн. Предоставеният на МЗХ кредитен ресурс е по Проект за изграждане пазари на едро в Република България. Съгласно договора за заем между МЗм и КфВ и подписаното към него допълнително споразумение на 12.07.2004 г., Министерство на земеделието и храните погасява заема от 30 юни 2010 г. и крайният срок за издължаването му е до 2039 г. Остатъкът по заема към 31.12.2023 г. е в размер на 4 435 945,64 лева, като подлежащите на погасяване две вноски през следващата година по дългосрочния заем са прехвърлени по сметка за отчитане на текущия дял, общо в размер на 293 374,50 лева.

ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЪСТОЯНИЕТО И ИЗМЕНЕНИЕТО НА ОСНОВНИТЕ АКТИВИ И ПАСИВИ, ПРИХОДИ И РАЗХОДИ

I. АКТИВИ

Отчетна група „Бюджет“

Дълготрайните материални активи на МЗХ през 2023 година спрямо 2022 г. за трите отчетни групи БЮ-СЕС-ДСД са увеличени. Общото увеличение на активите от групи 20, раздел А I. Дълготрайни материални активи от актива на баланса, в размер на 5 317 840,50 лв. Намаление в общ размер на 4 095 040,28 лв. е отчетено при сградите и стопанския инвентар в отчетна група „Бюджет“ основно от отчетени за периода разходи за амортизации. В отчетна група „Бюджет“ е отчетено увеличение при Компютри, транспортни средства, оборудване в размер на 2 342 255,62 лв., произтичащо основно от новопридобити активи. Увеличение се наблюдава при земите, представляващи стопански дворове, в отчетна група „Бюджет“ по сметка 2010 – Прилежащи към сгради и съоръжения земи – 1 232 832,44 лв. и в отчетна група ДСД по сметка 2201 Земи, гори и трайни насаждения – 13 327 295,53 лв.

Нематериалните дълготрайни активи също бележат увеличение през 2023 година спрямо 2022 г. За трите отчетни групи БЮ-СЕС-ДСД, раздел А II. Нематериални дълготрайни активи от актива на баланса спрямо 2022 г., общото увеличение е в размер на 7 944 198,06 лева. Отчетените за периода разходи за амортизации са в размер на 2 271 524,85 лева .

Крайните салда по сметки 2071 и 2079 са отчетени в следните разпоредители и представляват:

В СО Бюджет

В Професионалните учебни заведения /ПУЗ/ разпоредители от системата на МЗХ до 30.06.2016 г и 31.07.2016 г. – непрехвърлено салдо по сметка 2071 в размер на 2 440 631.00 лв., следва да се прехвърли по баланса на ПГСГС Кърджали.

За същото са предприети действия по прехвърлянето и изключването му от Бюджет на МЗХ.

В МЗХ – ЦА по сметката са отчетени 77 376 лева за изготвяне на технически и работни проекти, във връзка с административната сграда на министерството.

По сметка 2071 е отчетена сумата от 335 572,88 лева от ПБ „Ведро“ Витоша, представляваща незавършено преустройство на съществуваща вилна сграда на вила „Розите“- гр. Каварна“.

По сметка 2079 - салдото е формирано от платен проект за изграждане на антенна кула на КП Поповица за 7 200 лв.

Крайните салда по сметка 2107 са отчетени основно в МЗХ – ЦА за „Разработване на Интегрирана информационна система за пространствени и регистри данни за изпълнение на функциите на МЗм“ в размер на 2 563 200 лева. Към 31.12.2023 г. системата е в процес на изграждане. Сумата е отчетена в СО Бюджет.

Вземания

През отчетния период вземанията по раздел Б III. Други вземания от актива на баланса бележат увеличение от 3 954 663,62 лева в СО Бюджет, произхождащо основно от:

- увеличение на вземанията, представляващи публични вземания, спрямо 2022 г. със сумата в размер на 2 512 957,74 лева
- увеличение на вземания от клиенти общо – 2 190 479,22 лева спрямо 2022 г.
- увеличение на вземания от предоставени аванси общо – 1 676 818,07 лева спрямо 2022 г.
- увеличение на вземания от подотчетни лица общо – 1 957,82 лева спрямо 2022 г.
- намаление на други вземания – 2 427 549,23 лева спрямо 2022 г.

По раздел Б II. Вземания от заеми вземанията са отчетени в МЗХ – ЦА. Същите са във връзка с преотдаден кредит на ТК „Марица“ АД, Хасково в периода 1999 г. – 2002 г. за изграждане пазари на едро. Кредитът е преотдаден от МЗХ по силата на Допълнително Кредитно Споразумение за заем. Към 31.12.2023 г. МЗХ има да събира своите вземания от ТК „Марица“ АД, Хасково, които освен, че са изискуеми, са и просрочени. В тази връзка и поради невъзможност за тяхното реализиране бяха предприети действия от страна на министерството за обявяването на ТК „Марица“ АД, в несъстоятелност. С Решение № 95 от 30.10.2013 г., постановено по търг. дело № 67/2011 г. по описа на Окръжен съд (ОС) Хасково, молителят МЗХ, в производството по несъстоятелност, безспорно е признат за кредитор на дружеството – ответник Тържищна компания „Марица“ АД от страна на което са налице неплатени задължения. С посоченото решение е обявена неплатежоспособността на ТК „Марица“ АД с определена начална дата 15.06.2005

година за заем от 21.10.1999 г., сключен между МЗХ и Кредитна институция за възстановяване Франкфурт на Майн /KfW/ и допълнително кредитно споразумение от 09.08.2000 г., сключено между МЗХ и ТК "Марица" АД.

Въз основа на съдебно Решение № 46 от 05.02.2019 г., постановено по в.търг.дело № 388/2018г., по описа на АС - Пловдив, е признато за установено вземане на министерството за главница в размер на 3 715 806,91 евро (7 267 486,62 лева) и лихва в размер на 1 790 775,11 евро (3 502 451,68 лв.).

Решението на АС Пловдив е обжалвано пред Върховен касационен съд. Образувано е т. дело № 1582/2019г., по което съдът се е произнесъл с Определение № 68 от 11.02.2020 г., с което не допуска касационно обжалване на решението на АС Пловдив, следователно същото е влязло в сила на 11.02.2020 г. Освен присъдената лихва в размер на 3 502 451,68 лв., за периода от 11.02.2020 г. до 31.12.2023 г. е начислена законна лихва върху присъдения размер на главницата на основание чл. 722, ал. 1, т. 9, във връзка с чл. 616, ал. 2, т. 1 от Търговския закон, в размер на 3 034 367 лева.

Просрочените вземания са отразени задбалансово.

В края на 2023 г. е извършен преглед на начислените /или неначислените/ провизии, като тяхната оценка е коригирана със съответните разлики. Извършеният преглед на провизиите за вземания по предоставени от МЗХ – ЦА и разпоредителите от системата на МЗХ, обхваща заеми, аванси, продажби и други разчети. В утвърдената Счетоводна политика на МЗХ, начисляването на провизии е унифицирано за цялата система на МЗХ. Провизията може да бъде обща, индивидуална или обща и индивидуална.

Начисляването на провизия се определя в процент от общата (номинална) стойност на вземането.

Вземанията, които са провизирани са класифицирани в две групи:

- трудносъбираеми вземания – след изтичане на 180 дни от крайния срок за погасяване или длъжника е обявен в несъстоятелност или ликвидация. Тези вземания са провизирани с 20% от номиналната стойност на вземането.

- несъбираемите вземания - след изтичане на 360 дни от крайния срок за погасяване или длъжника е обявен в несъстоятелност или ликвидация и вземането е класирано от ликвидаторите по начин, който не гарантира получаването му или от съдия изпълнител, че е неудовлетворяемо или изпълнителното производство срещу длъжника е прекратено по установения ред. Тези вземания са провизирани с 50% от номиналната стойност на вземането.

За част от вземанията, определени като трудносъбираеми е доначислена провизия на основание възникнали условия за несъбираемост на вземането, а за други част от провизиите са сторнирани и вземането е отписано в случаите на

наличие на сигурни доказателства, че несъбираемостта е преминала в безнадеждност / несъбираемо/.

Част от вземанията не са провизирани, тъй като не са изтекли 180 дни от крайния срок за погасяване.

На консолидирано ниво, общо просрочените вземания са в размер на 74 175 419,59 лева. Отчетено е общо увеличение спрямо 2022 г. с 4 485 561,22 лева, в това число:

- Просрочени публични държавни вземания, отчетени по сметка **9911** са общо в размер на 41 400 632,45 лева, провизирани на 20% или 50%, а част от тях не са провизирани, тъй като не са изтекли 180 дни от крайния срок за погасяване.

- Просрочените вземания от клиенти, отчетени по сметка **9913** са общо в размер на 4 217 652,44 лв., като са провизирани на 20% или 50%, а част от тях не са провизирани, тъй като не са изтекли 180 дни от крайния срок за погасяване.

- Просрочените вземания от наеми, лихви и консумативи, отчетени по сметка **9915** са в размер на 11 074 104,17 лева, отчетени във второстепенните разпоредители, основно в ОД "Земеделие", представляващи начислени вземания по договори с арендатори, включващи главница, законна лихва и неустойка. Сроковете за плащане по тези договори е 30 септември на текущата година. Част от тези вземания са провизирани с 20% , други с 50%, а част от тях не са провизирани, тъй като не са изтекли 180 дни от крайния срок за погасяване.

- Просрочените вземания от заеми, отчетени по сметка **9918** са в размер на 7 267 486,62 лева. Начисленото просрочие е изцяло отчетено в МЗХ – ЦА, по преотдаден от МЗХ кредит на ТК "Марица" АД, представляващо начислени главници по кредита. Тези вземания са провизирани на 50%.

- Просрочените други вземания, отчетени по сметка **9919** са в размер на 10 215 543,91 лева и представляват:

Вземания от лихви в размер на 6 536 819 лева по преотдаден от МЗХ кредит на ТК Марица - Хасково в периода 1999 г. – 2001 г., за изграждане пазар на едро. Вземането е провизирано на 50%.

Други вземания в размер на 3 678 725 лева, основно отчетени в МЗХ – ЦА, от които 1 371 396 лева - вземания по неувоени банкови гаранции чието обезпечение е било гарантирано от Корпоративна търговска банка и лихви, вземания за поети осигурителни вноски или вземания от ДП „Научно – производствен център“ към Селскостопанска академия, в размер на 1 910 779,76 лева и част са вземания по прекратени договори. Малка част са отчетени във второстепенните разпоредители и са провизирани с 20% , други с 50%, а част от тях не са провизирани, тъй като не са изтекли 180 дни от крайния срок за погасяване.

Общо начислените провизии към 31.12.2023 г. са в размер на 32 983 884 лева.

Начислената средна провизия на консолидирано ниво е 44,47 %.

Наказателни постановления (НП)

Наказателни постановления в Министерство на земеделието и храните се издават от съответната дирекция актосъставител в съответствие с разпоредбите на чл. 44, ал. 2 от Закона за опазване на земеделските земи; чл. 446 от Закона за тютюна, тютюневите и свързаните с тях изделия; чл. 50 от Закона за подпомагане на земеделските производители; чл.64, ал.1-7 и чл.73а от Закон за прилагане на Общата организация на пазарите на ЕС и Закона за административните нарушения и наказания.

Начислените публични вземания от издадени наказателни постановления, по сметка 4301, през отчетния период са в размер на 446 895,40 лв., отчетените приходи са в размер на 415 633,60 лв.

Отписани са публични държавни вземания от НП в размер на 39 020,20 лв. на основание изтекли давностни срокове съгласно разпоредбите на чл. 82, ал. 1, б "а" от ЗАНН или след постановени съдебни решения, които ги отменят както и 39 889,74 лв. вземания, които са погасени след подаване за принудително събиране от Националната агенция по приходите.

През отчетния период са провизирани вземания от издадени НП в размер на 5 548,10 лв., общия размер на начислените провизии на вземания от НП към 31.12.2023 г. е в размер на 10 638,53 лв. Отписани провизирани вземания от издадени НП – 25 654,57 лв.

Издадени НП, обжалвани чрез образувани съдебни дела са отразени като условни вземания по сметка 9289 Други дебитори по условни вземания и към 31.12.2023 г. са общо в размер на 49 596,00 лв.

За коректно отчитане на публичните държавни вземания от издадени НП се изисква регулярно през годината информация от дирекциите актосъставители, извършва се проверка и своевременно отразяване и начисляване на произтичащите стопански операции.

Актове за установяване на публични държавни вземания (АУПДВ)

Основание за издаване - чл. 38 ал. 1 3 от Закона за държавните помощи, Решение на Европейската комисия C(2014)6207final от 05,09,2014 г. относно схема за помощ № SA.26217 (2011/C) и № SA.26217 (2011/C), приведен в действие от Република България при замените на горска земя и чл. 162, ал. 2 т. 6 и т. 9 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс. Начислените вземания от издадени влезли в сила АУПДВ през 2023 г. са в размер на 26 359,00 лв., отразени по сметка 4301 – Вземания от данъци, осигурителни вноски, такси и административни глоби и санкции. Начислените вземания от лихви от издадени АУПДВ през 2023 г. са в размер на 13 169,49 лв., отразени по сметка 4303 – Лихви върху вземания от данъци, вноски, такси и административни глоби и санкции.

Възникналите вземания са в резултат на влязло в сила съдебно решение и са трансформирани от условни в балансови. През 2023 г. няма издадени АУПДВ и не са отчетени приходи от такива. Отписани са задължения от публични държавни вземания от издадени АУПДВ в размер на 70,00 лв., представляващи частично плащане, погасено след подаване за принудително събиране от Националната агенция по приходите .

Провизирани са задължения от публични държавни вземания от издадени АУПДВ – 70 707,37 лв., с което общия размер на начислените провизии на този вид вземания към 31.12.2023 г. е в размер на 18 280 627,53 лв.

Отписани са условни вземания от издадени АУПДВ в размер общо на 20 414 240,11 лв., от които 20 374 711,62 лв. отменени със съдебни решения и 39 528,49 лв. (главница и лихва) – прехвърлени като балансово вземане след влязло в сила съдебно решение. Общия размер на условните вземания от издадени АУПДВ е в размер на 55 428 430,38 лв.

За коректно отчитане на публичните държавни вземания от издадени АУПДВ се изисква регулярно през годината информация от дирекциите актосъставители, извършва се проверка и своевременно отразяване и начисляване на произтичащите стопански операции.

Условни активи и пасиви произтичащи от съдебни спорове

Във връзка с прилагане на НСС 37 в съответствие с т. 37 от ДДС 20/2004 г. и съпътстващи указания, в отчетния период е извършен преглед съвместно с компетентната дирекция на вземания и задължения, които биха възникнали при окончателно произнасяне по съдебни спорове, в които Министерство на земеделието е съответно ищец или ответник.

След извършен преглед на отразените към 01.01.2023 г. начислени условни вземания и задължения и възникналите в отчетния период са взети необходимите счетоводни записвания за отразяване актуалното състояние към 31.12.2023 г. Извършени са промени в увеличение и намаление на размерите на начислени условни вземания и задължения произтичащи от съдебни спорове с оглед образувани нови съдебни дела пред следващи инстанции.

В отчетния период са начислени условни задължения от възникнали съдебни спорове през 2023 г., в които министерството е ответник в размер на 409 685,63 лв. и са отписани условни задължения в размер на 11 807 222,73 лв., от които 11 789 336,43 лв. след приключили в полза на МЗХ съдебни дела и 17 886,30 лв. – трансформирано балансово задължение, което е изплатено на основание предявен за изплащане изпълнителен лист.

В отчетния период са начислени условни вземания от възникнали съдебни спорове през 2023 г., в които министерството е ищец в размер на 625 006,45 лв.

Общия материален интерес по възникнали съдебни дела, по които произнасяне към 31.12.2023 г. е както следва:

Задължения, отразени по сметка 9299 Други кредитори по условни задължения в размер на 5 293 808,05 лв.

Вземания отразени по сметка 9289 Други дебитори по условни вземания в размер на 646 079,05 лв.

Парични средства в СО „БЮДЖЕТ“

В СО „Бюджет“ наличните паричните средства към 31.12.2022 г. са в размер на 33 696 193 лева. Те са формирани от наличности по текущи бюджетни валутни сметки на структури на МЗХ и наличности по открити акредитиви.

Сделките в чуждестранна валута, с изключение на тези за покупка и продажба на валута, се отчитат в левове при първоначалното счетоводно отразяване, като към сумата в чуждестранна валута се прилага централният курс към деня на сделката. В случаите на промяна във валутния курс между датата на сделката и датата на разплащането по парични позиции, разликата е осчетоводена като положителна или отрицателна, по сметки 7391 Реализирани курсови разлики от операции с валутни активи и 7392 Реализирани курсови разлики от операции с валутни пасиви.

Преоценката на паричните средства в чуждестранна валута се извършва към края на всеки месец, по съответните сметки за преоценка от група 78.

II. ПАСИВИ

Отчетна група „Бюджет“

Разполагаемият капитал към 31.12.2023 г. е в размер на 708 391 852,41 лева. Акумулираното изменение на нетни активи от минали години в намаление е в размер на 35 342 040,58 лева. Изменението на нетните активи за периода е в намаление в размер на 1 360 694,79 лева.

ПРИХОДИ

Министерството на земеделието и храните е администрация, която събира само неданъчни приходи. При отчитане на приходите водещо начало е прилагане на принципа на текущото начисляване. Приходите се определят по справедливата стойност на полученото или подлежащото на получаване под формата на парични средства. Въведена е аналитична отчетност за идентифициране на произтичащите от стопанската дейност приходи и разходи.

Приходите на начислена основа са:

I. Текущи приходи

1. Приходи от такси, лицензии и вноски 99 628 580,96 лв.
2. Приходи от административни глоби и санкции – 7 596 361,48 лв.
3. Приходи от услуги – 20 214 985,83 лв.
4. Приходи от наеми – 106 958 215,91 лв.
5. Приходи от лихви- 1 332 984,36 лв.
6. Приходи от дивиденди и дялово участие - 14 462 110,48 лв.
7. Други текущи приходи - 2 348 400,03 лв.

II. Приходи от продажби на нефинансови активи

1. Продажба на материали, стоки и продукция – 319 032,84 лв.
2. Продажба на нефинансови дълготрайни активи – 11 006 777,97 лв.
3. Продажба на конфискувани нефинансови активи – 185 516,18 лв.

Най-голям дял в приходите заемат приходите от наем на земя, отчетени основно от областните дирекции „Земеделие“ за сключени договори за наем и аренда на земи от Държавния поземлен фонд, следвани от събраните такси, които в основната си част представляват постъпления от такси, събирани по Закона за опазване на земеделските земи и Закона за собствеността и ползването на земеделските земи, както и от такси върху ползването на дървесина, Закона за ветеринарномедицинската дейност и Закона за защита на растенията.

През отчетният период начислените приходи от продажба на нефинансови активи са в размер на 11 511 326,99 лв. и представляват в основния си дял постъпленията от продажба на земя от Държавния поземлен фонд и горски фонд, стопанисван от МЗХ.

На касова основа са отчетени

Министерство на земеделието и храните е администрация, която събира само неданъчни приходи.

През периода 01.01.2023 – 31.12.2023 г. са отчетени собствени приходи в размер на 232 493 220 лв. при утвърден годишен план 174 749 725 лв. Отчетеното изпълнение на бюджета в приходната му част в размер на 57 743 495 лв. е реализирано основно от приходи и доходи от собственост (37 516 302 лв.) - изпълнението се дължи в основната си част от приходи от наем на земя, реализирано от областните дирекции „Земеделие“ и МЗХ-ЦА в размер на 28 707 781 лв. Съществен дял от изпълнението заемат също и приходите от продажба на услуги, стоки и продукция (8 370 654 лв.), отчетени от Българската агенция по безопасност на храните, като администрирани, свързани с граничен контрол, фитосанитарен контрол, Ветеринарно-санитарен контрол.

Най-голям дял от събраните приходи от Министерството на земеделието и храните за отчетния период заемат приходите и доходите от собственост 834 лв. Като основна част от тях заемат приходите от наеми на земя (§§24-06) в размер на 98 015 767 лв., отчетени основно от областните дирекции „Земеделие“, съгласно сключени договори за наем и аренда на земи от Държавния поземлен фонд.

Нетните приходи от продажби на услуги, стоки и продукцията (§§24-04) са в размер на 24 525 374 лв., като 23 688 704 лв. са събрани от Българската агенция по безопасност на храните. Същите представляват приходи по ценоразпис, утвърден от изпълнителния директор на БАБХ, съгласно чл. 3, ал. 5 от Закона за Българската агенция по безопасност на храните, като най-голям дял от тях заемат приходите от товаро-разтоварни услуги, извършени на територията на граничен пункт „Капитан Андреево“, както и приходите от лабораторно-диагностична дейност.

Приходите от държавни такси (§25-00) в системата на Министерство на земеделието и храните се събират на основание Закона за ветеринарномедицинската дейност, Закона за собствеността и ползването на земеделските земи, Закона за опазване на земеделските земи, Закона за рибарството и аквакултурите, Закона за горите, Закона за регистрация и контрол на земеделска и горска техника, Закона за защита на растенията и други. Към 31.12.2023 г. в системата на МЗХ са събрани държавни такси в размер на 99 680 038 лв., от които 55 831 600 лв. са събрани от Българската агенция по безопасност на храните основно от граничен контрол.

Събраните приходи от глоби, санкции и наказателни лихви са в размер на 6 407 994 лв. при утвърден годишен план 4 004 601 лв., като от тях: по §§28-01 „Конфискувани средства и приходи от продажби на конфискувани и придобити от залог вещи“ са в размер на 185 516 лв., отчетени от ИАГ. По §§28-02 „Глоби, санкции, неустойки, наказателни лихви, обезщетения и начети“ са отчетени средства в размер на 6 222 478 лв. основно от БАБХ, областните дирекции „Земеделие“, Централна администрация на МЗХ, Изпълнителната агенция по горите и Изпълнителната агенция по рибарство и аквакултури.

Отчетени са други приходи (§36-00) в размер на (-) 636 975 лв., от които най-голям дял заемат други неданъчни приходи (§§36-19) в размер на 121 793 лв., подробно представени в отделна разшифровка на приходния параграф към отчета. Коректива за касови постъпления (§§36-18) е в размер на (-) 847 219 лв., отчетени основно от Изпълнителната агенция по горите, ИАРА и БАБХ.

В намаление на приходите по §37-00 „Внесени ДДС и други данъци върху продажбите“ са отчетени (-) 8 589 558 лв., от които: (-) 5 366 974 лв. внесен ДДС; (-) 3 192 226 лв. внесен данък върху приходите от стопанска дейност на бюджетните организации, съгласно ЗКПО и (-) 30 358 лв. внесени други данъци, такси и вноски върху продажбите.

По отношение на постъпленията от продажба на нефинансови активи (§40-00) същите са в размер 11 899 732 лв., основно от продажба на нематериални дълготрайни активи и постъпления от продажба на земя, отчетени от Централната администрация на МЗХ и Изпълнителната агенция по горите.

Отчетени са също помощи и дарения от страната (§45-00) в размер на 275 155 лв. от ОДЗ Благоевград и ИАГ.

Начислен е данък върху приходите от стопанска дейност по Закона за корпоративно подоходно облагане в размер на 3 889 280,80 лева.

Отчетени са приписани приходи от наеми и концесии, продажба на активи и други приписани приходи в размер на 7 675 196 лева. Най-голям относителен дял имат приписаните приходи от наеми и концесии в размер на 6 843 205 лв., представляващи приписани приходи за наеми на земи от държавния поземлен фонд, предоставени за безвъзмездно ползване в други бюджетни организации, извън системата на МЗХ.

По отношение на приписаните приходи от продажба на активи са начислени 830 751 лв. по договори за продажба на имущество, за които стойността по договора е уредена с непарични платежни средства – компенсаторни записи. Тези продажби са отчетени в МЗХ – ЦА.

Съгласно т.7.5. от ДДС 20/2004 г. - За целите на касовото изпълнение не се считат за касов поток плащанията с компенсаторни записи, приватизационни бонове и други подобни непарични платежни инструменти.

ДДС 20 /2004 г. т. 32.21. - Когато бюджетното предприятие при извършването на продажба на държавно/общинско имущество получава компенсаторни инструменти, които след това се погасяват и обезсилват по реда на чл. 13 от Закона за сделките с компенсаторни инструменти, от гледна точка на бюджетното предприятие е налице приписан приход и разход. В тази връзка с размера на номиналната стойност на приетите и погасени при тези сделки компенсаторни инструменти е съставена счетоводна статия Дт с/ки гр. 64 / Кт с/ки подгрупа 718.

III. РАЗХОДИ

Разходите се отчитат по икономически елементи и се начисляват за периода, за който са възникнали, независимо дали е извършено плащане или дали са налице средства за плащането им.

Най-голям относителен дял в разходите на МЗХ заемат заплати и други възнаграждения за персонала – 162 299 020,10 лева и осигуровки към тях – 44 051 559,63 лева.

В издръжката най-голям е относителният дял на разходите за външни услуги и наеми 57 176 154,96 лева, следват разходите за материали – 33 013 878,97 лева, за амортизации – 13 333 377,24 лева; за данъци и такси – 2 704 027,47 лева, за командировки в страната и в чужбина 2 672 815,18 лева, и други разходи с по – малък относителен дял.

Балансовата стойност на продадените нефинансови активи е 3 572 976,31 лева.

Текущи субсидии и трансфери

Текущите субсидии и трансфери основно са отчетени в МЗХ – ЦА, общо по сметка 6441 в размер на 26 966 312,15 лева, а именно:

Съгласно договор № РД50-32/27.07.2022 г. на ДП Кабиюк са предоставени текущи субсидии и трансфери в размер на 498 929,00 лв. за извършване на обществена услуга по поддържане на автохтонните и други ценни породи от Националния генофонд по животновъдство и съхраняването им като национално богатство.

По сметка 6441 са отчетени средства за извършване на обществена услуга за защита от вредното въздействие на водите, възложена на „Напоителни системи“ ЕАД, съгласно § 4а, ал. 1 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за водите (ПЗР на ЗВ);

Задължението за извършване на обществената услуга за защита от вредното въздействие на водите е възложено на "Напоителни системи" - ЕАД, чрез договор от министъра на земеделието и храните. Средствата за компенсиране на несправедливата финансова тежест от извършване на обществената услуга за защита от вредното въздействие на водите се предоставят на "Напоителни системи" - ЕАД, съгласно чл. 2, параграф 1, буква "а" от Решение на Комисията от 20 декември 2011 г. относно прилагането на чл. 106, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз за държавната помощ под формата на компенсация за обществена услуга, предоставена на определени предприятия, натоварени с извършването на услуги от общ икономически интерес (ОВ, L 7/3 от 11 януари 2012 г.) се предоставят и отчитат чрез бюджета на Министерството на земеделието и храните. След сключване на договора, средствата за компенсиране на несправедливата финансова тежест от извършване на обществената услуга за защита от вредното въздействие на водите се предоставят на "Напоителни системи" - ЕАД, авансово за текущата година чрез бюджета на Министерството на земеделието и храните.

Съгласно § 4б, ал. 1 от ПЗР на Закона за водите „Напоителни системи“ ЕАД представя пред комисия, определена със заповед на министъра на земеделието,

храните и горите на министъра на земеделието, храните и горите, отчет за направените разходи при извършване на обществената услуга за защита от вредното въздействие на водите за предходната година заедно с необходимите доказателства до 31 март на текущата година. Комисията се произнася с решение относно:

1. наличието на несправедлива финансова тежест от извършването на обществената услуга за защита от вредното въздействие на водите;
2. размера на компенсацията, дължима на дружеството със задължение за извършване на обществената услуга за защита от вредното въздействие на водите за предходната година;
3. съпоставка между размера на несправедливо понесената финансова тежест с авансово предоставените средства за съответния период.

През 2023 г. съгласно Закона за държавния бюджет на Република България, с чл.24, ал. 4 са утвърдени средства в размер на 29 300 хил. лв. за извършване на обществена услуга за защита от вредното въздействие на водите, възложена на Напоителни системи АЕД, които са в рамките на текущите разходи и не могат да бъдат пренасочвани за други цели.

През 2023 г., назначената от министъра на земеделието комисия е разгледала Годишния отчет за направените разходи за 2022 г. от „Напоителни системи“ ЕАД при извършване на услугата от обществен интерес. Съгласно приетата с Постановление на Министерски съвет № 364 от 06.11.2014 г. „Методика за определяне размера на несправедливата финансова тежест въз основа на нетните разходи, понесени от търговско дружество „Напоителни системи“ ЕАД, на което със закон е възложено задължението за извършване на обществена услуга за защита от вредното въздействие на водите на територията на цялата страна, комисията е изготвя доклад, одобрен от министъра на земеделието и храните, където е констатирано, че авансово предоставените средства на дружеството за 2022 г. надвишават изчисления дължим размер на компенсацията за същата година със сума в размер на 3 955 350 лева с ДДС.

Подписана е Спогодба между Министерство на земеделието и храните и „Напоителни системи“ ЕАД за уреждане на отношенията между страните, произтичащи от договор № РД 50-23/05.04.2019 г., като „Напоителни системи“ ЕАД възстанови на Министерство на земеделието и храните сумата от 3 955 350 лева с ДДС, с която е надвишен определения размер на компенсацията за 2022 г., и които „Напоителни системи“ ЕАД признава, че дължи на Министерство на земеделието и храните. Осъществено е прихващане на сумата от 3 102 594 лева с ДДС, която е определена с Доклад 93-3081/21.12.2022 г. на МЗХ като компенсация за 2021 г. Оставащата за възстановяване на МЗХ сума, в размер на 852 756 лева с ДДС, която

се дължи от „Напоителни системи“ ЕАД е прихваната еднократно от дължимите авансови средства за 2023 г.

Сторниран коректив в размер на 3 498 021,00 лева, начислен 2022 г.

През 2023 г. е извършена корекция на приблизителната оценка в посока на превишение на авансово предоставените средства спрямо извършените разходи. Взети са съответните счетоводни записвания по сметки 4976 и 6441 „Коректив за вземания от местни лица“ в размер на 578 728,80 лева.

Разходи за провизии на персонала

Начисляват се само в края на отчетната година след анализ, оценка по отношение на неизползваните отпуски към края на годината, за които персонала има право на ползване през следващата година, като се прави оценка на очаквания брой дни на натрупващите се отпуски и броя на лицата, когато ще ги използват през следващата година. Към очакваните разходи за отпуските се начислява и приспадащите се върху тях вноски за ДОО, ДЗПО и ЗО, за сметка на работодателя на база на размера и съотношенията, приложими през следващата година, съгласно годишния закон за бюджета на ДОО, както и други фактори и условия, които имат съществено значение при определяне на тези разходи. Общо начислените провизии за персонала са в размер на 18 926 085 лева.

В началото на следващата година начислените разходи за провизии на персонала се сторнират изцяло и наведнъж.

С оглед коректното представяне на финансовото състояние на МЗХ се извърши следното:

- преглед, анализ и съпоставяне на финансовата информация по първичните документи и счетоводни сметки;
- проверка на осчетоводяването на стопанските операции по счетоводните сметки;
- преглед за спазване на взаимовръзките /анализ/ между счетоводните сметки от СБП и параграфите/ подпараграфите от ЕБК;
- анализ на всички приходи и разходи за текущата отчетна година;
- анализ на еднократно начислените разходи за провизии на персонала към 31.12.2023 г.;
- анализ на еднократно начислените към 31.12.2023 г. разходи по корективни сметки за месец декември, за които не са издадени или получени фактури;
- анализ на начислените приписани приходи и разходи за безвъзмездно предоставените/получени активи от други бюджетни предприятия;
- анализ на осчетоводените към 31.12.2023 г. поети ангажименти по задбалансова сметка 9200 „Поети задължения по договори“. Отчетните данни за

поетите ангажименти, реализирани, отписани и налични към 31.12.2023 г. са представени в справка Приложение № 15, приложена към годишния финансов отчет, както и новите задължения за разход. Към 31.12.2023 г. са отчетени 170 430 895 лв. максимални размери на ангажиментите за разходи, които могат да бъдат поети през 2023 г., при уточнен годишен план от 161 568 318 лв. Отчетените ангажименти за разходи за 2023 г. превишават планираните такива с 8 862 577 лв. Превишението спрямо плана е отчетено в Българската агенция по безопасност на храните.

Наличните ангажименти към 01.01.2023 г. са в размер на 27 787 886 лв., от които 26 102 757 лв. за текущи разходи и 1 685 129 лв. за капиталови разходи. Същите са свързани със сключени в предходни години многогодишни договори, чието изпълнение продължава през 2023 г.

През 2023 г. са възникнали ангажименти в общ размер на 162 888 668 лв., по сключени договори и такива с незабавна реализация.

През 2023 г. са извършени други промени по ангажиментите (трансфери, корекции и анулиране) в общ размер на 2 998 451 лв. Основните промени са свързани с извършване на обществена услуга за защита от вредното въздействие на водите, възложена с договор на "Напоителни системи" – ЕАД, съгласно Закона за водите.

Общо реализираните през 2023 г. ангажименти са в размер на 133 453 135 лв., включително по договори, сключени през предходните години.

Наличните в края на периода (31.12.2023 г.) ангажименти за разходи са в размер на 60 221 870 лв., от които 57 324 521 лв. за текущи разходи и 2 897 349 лв. за капиталови разходи. Същите се увеличават в сравнение с наличните в началото на периода (01.01.2023 г.).

По отношение на новите задължения за разходи, които могат да бъдат натрупани през 2023 г. при планирани по уточнен план 132 867 564 лв. по показателя, са отчетени 134 429 168 лв. Отчетените нови задължения за разходи за 2023 г. превишават планираните такива с 1 561 604,00 лв. Превишението спрямо плана е отчетено в Българската агенция по безопасност на храните.

По отношение на отчетеното превишение на бюджетните показатели в Българската агенция по безопасност на храните са налице следните причини:

В показателя „Максимален размер на ангажиментите за разходи, които могат да бъдат поети през 2023 г.“ са включени ангажименти по договори, с които изпълнението на показателя е над размера на планирания такъв, както следва:

1. Сключените от БАБХ договори с предмет: „Събиране, транспортиране, съхранение и обезвреждане на умрели животни, зародишни продукти, суровини и храни от животински произход, странични животински продукти и продукти, получени от тях по чл. 275, ал. 4, т. 1 и т. 2 от Закона за ветеринарномедицинската дейност (ЗВД), по съответните обособени позиции са на основание чл. 112, ал. 1 от Закона за обществените поръчки (ЗОП), като плащанията за извършените дейности,

предмет на договорите, се извършва в съответствие с Указания за прилагане на схема за държавна помощ „Помощ за компенсиране на разходите при отстраняване и унищожаване на мъртви животни“, утвърдена от министъра на земеделието и храните в качеството му на председател на Управителния съвет (УС) на Държавен фонд „Земеделие“ (ДФЗ).

На 01.01.2023 г. влезе в сила Регламент (ЕС) 2022/2472 на Комисията от 14 декември 2022 година относно деклариране на някои категории помощи в секторите на селското и горското стопанство и в селските райони за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ОВ L 327, 21.12.2022 г.) (Регламент (ЕС) 2022/2472), който се прилага до 31.12.2029 г.

Считано от 05.06.2023 г. до 31.12.2029 г. дейността и финансирането на разходите при отстраняването и унищожаването на мъртви животни се извършва съгласно схема за държавна помощ „Помощ за компенсиране на разходите при отстраняване и унищожаване на мъртви животни“, нотифицирана с регистрационен индекс № SA.107812, като за този период са предвидени 105 000 000 лв. (сто и пет милиона лева) съгласно нотификацията на помощта на основание чл. 275, ал. 4 и 5 от ЗВД, във връзка с прилагането на чл. 27 от Регламент (ЕС) 2022/2472. Съгласно т. 5.2. от утвърдената схема, размерът на помощта за срока на нейното прилагане се определя ежегодно с решение на УС на ДФЗ.

През 2023 г. Управителният съвет на ДФЗ не взе решение за определяне на размера на държавна помощ № SA.107812 за периода от 05.06.2023 г. до 31.12.2023 г. През целият период е налице неритмичност при гласуване на размера на помощта за осигуряване на финансирането.

За този период стойността на сключените от БАБХ договори и анекси към тях са в размер на 9 120 000 лв., За изпълнение на дейността по отстраняване и унищожаване на мъртви животни в периода на и след влизане на нотификация с регистрационен индекс № SA.107812 БАБХ сключи договори и анекси към тях.

Независимо от липсата на финансиране дейността се изпълнява, като съгласно сключените договори фактурите се предоставят ежемесечно до 8-мо число на месеца, следващ фактурирания месечен период. Плащанията се извършват до 30-то число на месеца, в който са представени фактурите.

Ангажиментите за изпълнението на дейността по „Събиране, транспортиране, съхранение и обезвреждане на умрели животни от животновъдни обекти, зародишни продукти, суровини и храни от животински произход, странични животински продукти и продукти, получени от тях по чл. 275, ал. 4, т.1 и т.2 от ЗВД“, извършвана от инсинераторите, с които БАБХ има сключени договори и съответно задълженията по тях, се поемат от БАБХ, като средствата, необходими за разплащането на действително извършените дейности се осигуряват чрез трансфер

от ДФЗ, съгл. чл.275, ал. 5 от ЗВД (за сумата без ДДС) и съответно чрез извършване на промени по бюджета на БАБХ.

Дейността по отстраняването и унищожаването на мъртви животни е регламентирана и се извършва в съответствие със Закона за ветеринарномедицинската дейност и редица регламенти на ЕС.

Българската агенция по безопасност на храните, която е част от структурата на Министерство на земеделието и храните, осъществява контрол по цялата агрохранителна верига целящ опазване на здравето на животните и хората и носи отговорност пред Европейската комисия за ефективността на този контрол. Спирането на дейността за отстраняване и унищожаване на мъртви животни от страна на държавата изцяло, както и на заплащането на действително извършените разходи ще доведе до риск за общественото здраве и здравето на животните.

Прекъсването на процеса по събиране, транспортиране и унищожаване на умрелите животни ще наруши разпоредбата на чл. 275, ал. 4 от ЗВД и чл. 4, параграф 4 от Регламент (ЕО) № 1069/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 21 октомври 2009 година за установяване на здравни правила относно странични животински продукти и производни продукти, предназначени за консумация от човека и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1774/2002 (ОВ L 300, 2009 г.) (Регламент (ЕО) № 1069/2009). Същевременно прекъсването на процеса по събиране, съхранение, транспортиране и унищожаване на мъртвите животни и СЖП в регистрирани обекти за обезвреждане по чл. 259 и чл. 259а от ЗВД би довело до непосредствен риск от възникване и разпространение на особено опасни болестни по животните и хората и до засягане на селското стопанство, съответно икономиката на държавата, което би довело до големи икономически щети за държавата.

2. БАБХ изпълнява Национална програма за профилактика, надзор, контрол и ликвидиране на болестите по животните и зоонози (НППНКЛБЖЗ) за периода 2022-2024. Програмата е одобрена с Решение № 156 от 2022 г. на Министерския съвет.

През предходната 2022 година не беше проведена обществена поръчка за обезпечаване на изпълнение на дейностите по НППНКЛБЖЗ. През 2023 г. се сключиха голяма част от договорите за изпълнение на Програмата, като сключените договори са със срок на изпълнение до края на 2024 г. Поетите през 2023 г. ангажименти за изпълнение на дейността от БАБХ за следващата година са в размер на 3 504 199 лв., като от тях през м.12.2023 г. са начислени ангажименти по договори за 2024 г. в размер на 552 365 лв.

НППНКЛБЖЗ има за цел опазването на здравето на животните и хората в България и спазването на един от основните принципи за създаване на Европейския съюз (ЕС) - свободно движение на животни и животински продукти на територията на държавите членки на ЕС, както и да бъдат предприети ефективни мерки и действия, свързани с недопускане и предотвратяване на проникването и разпространението на заболявания при животните. В програмата са разписани

провежданите от ветеринарномедицинските органи мерки за профилактика, ограничаване и ликвидиране на болестите, задължителни за всички физически и юридически лица, за които се отнасят.

В програмата са посочени приоритетните заразни болести, включително зоонози, както за България, така и за ЕС, при възникването на които се нанасят значителни здравни и икономически щети на страната, а тяхното бързо ограничаване и ликвидиране допринася за разширяване на търговията с животни, суровини и храни от животински произход. Приоритетните болести, включени в програмата са определени въз основа на списъка с болестите, съгласно Регламента за здравеопазване на животните (Регламент (ЕС) 2016/429), категоризацията им в Регламент за изпълнение (ЕС) 2018/1882 на Комисията за прилагането на някои правила за профилактика и контрол на болести за категориите болести от списъка и за установяване на списък на животинските видове или групите животински видове, които носят значителен риск от разпространение на болестите от списъка. Срещу тях държавните ветеринарномедицински органи провеждат задължителни имунопрофилактични, диагностични, дезинфекционни, дезинсекционни и дератизационни мероприятия. При разработването на програмите са взети предвид мерките и изискванията според Делегиран регламент (ЕС) 2020/689 на Комисията за допълнение на Регламент (ЕС) 2016/429 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на правилата за надзор, програмите за ликвидиране и статута „свободен от болест“ за някои болести от списъка и нововъзникващи болести и Регламент за изпълнение (ЕС) 2020/2002 на Комисията за определяне на правила за прилагането на Регламент (ЕС) 2016/429 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на уведомяването и докладването на равнището на Съюза за болести от списъка, по отношение на форматите и процедурите за представяне и докладване на програми за надзор на равнището на Съюза и на програми за ликвидиране на болести, както и по отношение на заявлението за признаване на статут „свободен от болест“ и на компютризираната информационна система.

Прилагането на Програмата води до изпълнение на мерките за профилактика, бързо ограничаване и ликвидиране на болестите по чл. 118 от ЗВД, което от своя страна гарантира здравеопазването на животните, безвредността и високо качество на добиваните от тях хранителни продукти и суровини и предпазване на хората от зоонози. Българската агенция по безопасност на храните е задължена да изпълнява поетите ангажменти пред ЕК за недопускане възникването и разпространяването на заболявания и за бързо ликвидиране на евентуално възникнали епизоотии по животните.

За осъществяването на търговия с животни и животински продукти между държавите членки и трети страни се изисква страната ни да е със статут на “страна, свободна от заболяване”. Липсата на гаранции в тази насока ще затрудни търговията с живи животни и получените от тях продукти.

Не прилагането на Програмата или забавеното и изпълнение силно ще затрудни и намали ефективността на провежданите мерки за контрол на заболяванията и ще застраши здравето на животните, безвредността на добиваните от тях хранителни продукти и суровини, търговията с тях, а не на последно място и здравето на хората.

Към 31.12.2023 г. отчетените нови задължения за разходи са в размер на 134 429 168 лв., а уточнения план за периода е в размер 132 867 564 лв.

В показателя „Максимален размер на новите задължения за разходи, които могат да бъдат натрупани през 2023 г.“ е отчетено превишение от Българската агенция по безопасност на храните, дължащо се на включени задължения по договори, с които изпълнението на показателя е над размера на планирания такъв - за изпълнение на дейността по „Събиране, транспортиране, съхранение и обезвреждане на умрели животни, зародишни продукти, суровини и храни от животински произход, странични животински продукти и продукти, получени от тях по чл. 275, ал.4 от Закона за ветеринарномедицинската дейност”.

Задълженията по договорите за изпълнение на дейността по „Събиране, транспортиране, съхранение и обезвреждане на умрели животни от животновъдни обекти, зародишни продукти, суровини и храни от животински произход, странични животински продукти и продукти, получени от тях по чл. 275, ал. 4, т.1 и т.2 от ЗВД”, се поемат от БАБХ, като средствата, необходими за разплащането на действително извършените дейности се осигуряват чрез трансфер от ДФЗ, съгл. чл.275, ал. 5 от ЗВД (за сумата без ДДС) и съответно чрез и след извършване на промени по бюджета на БАБХ.

През отчетният период по договори са възникнали задължения за разходи във връзка с изпълнение на дейността в размер на 5 698 267,19 лв., без да е получено съответното финансиране от страна на ДФЗ.

- в края на 2023 г. са приложени отчетни процедури съгласно изискванията на раздел V от ДДС № 14/2013 г. и по отношение на неусвоени суми от помощи и дарения, предоставени преди 2023 г. Начислени са корективи за вземания и задължения по тези позиции и съответното сторниране на тези суми в началото на следващата година (подобно на процедурите за начисляване и сторниране на провизии за персонал и на корективите за вземания и задължения съгласно т. 49 от ДДС № 20/2004 г.).

- приложени са разпоредбите на раздел XI. Задбалансова отчетност за отразяване на националното и друго финансиране по международни проекти от ДДС № 14/2013 г., като по сметките от подгрупа 994 „Статистика за финансиране на разходи за сметка на бенефициенти, Европейския съюз и други донори”, са отразени дела на държавата, Европейския съюз и останалите донори при финансирането на

разходите и придобиването на активи по програми на Европейския съюз, както и по други международни програми и проекти. Съгласно Счетоводната политика на МЗХ, записванията по тези сметки се извършва периодично, но задължително тримесечно, като се допускат и приблизителни оценки при изчисляването на относителния дял на съответния източник за финансиране, когато не може да се определи точно.

- на база на начислените вземания/задължения е извършен анализ на просрочията към 31.12.2023 г., класифицирани по групи и провизирани съгласно утвърдената Счетоводна политика на МЗХ.

За достоверното представяне на имущественото състояние на МЗХ се извърши следното:

В Министерство на земеделието и храните е извършена инвентаризация на активите, съгласно Заповед № РД09-1308/22.12.2023 г. на министъра на земеделието и храните.

Спазени са процедурите преди изготвяне на оборотните ведомости, а именно:

1. Текущо през 2023 г. не са извършвани процедури по приключване на приходните и разходните сметки от раздели 6 и 7 със сметките от групи 11 и 12 на СБП;
2. С цел последователното прилагане на принципа на текущото начисляване по съответния ред са осчетоводени всички приходи и разходи, отнасящи се за 2023 г.;
3. Начислени са данъкът върху приходите от стопанска дейност и ефектът от неговото преотстъпване, както и разходите и приходите от стопанска дейност по смисъла на Закона за корпоративното подоходно облагане;
4. Начислени са разходите за провизии за неизползвани отпуски на персонала по сметка 4230 по реда на НСС 19; отчетени са и останалите разходи за провизии;
6. Извършен е анализ на просрочията към 31.12.2023 г., като просрочените вземания и задължения са отразени по задбалансовите сметки от подгрупи 991 и 992;
7. Сметка 4500 „Вътрешни разчети“ е приключена със сметка 7600 „Вътрешни некасови трансфери в отчетната група (стопанска област)“. Спазени са изискванията на т.т. 37 и 38 от ДДС № 03 от 31.03.2016 г. За равняването на данните за сметка 4500, Министерството на земеделието и храните е възприело подход за всички бюджетни структури от системата си, сметка 4500 да се приключва със сметка 7600 само в края на годината. Операцията по приключване на сметка 4500 със сметка 7600 е отразена в отчетността на съответните разпоредители с бюджет преди приключването на сметките от раздел 6 и 7, т. е. тази операция е включена в оборотната ведомост, представена в МФ и Сметна палата. Същото е приложено и при използване на сметки 4501, 4502 и 4503, но в кореспонденция със съответните сметки 7601, 7602 и 7603.

8. Разходите за придобиване и основен ремонт на балансово признати активи по стопански начин са отчетени по сметки 6501, 6502, 6503 и 6507;

9. Разходите за изграждане и основен ремонт по стопански начин на инфраструктурни обекти, както и разходите за текущ ремонт по стопански начин са отчетени, като са използвани сметки 6504, 6506 и 6508;

10. Себестойността на произведената продукция е установена по кредита на сметка 6503. Поддържа се информация за структурата на себестойността.

Счетоводната отчетност на Министерство на земеделието и храните е организирана в три отчетни групи /стопански области/.

Отчетна група „Бюджет“

В обхвата на групата се включват активите, пасивите, приходите и разходите, произтичащи от бюджетната дейност на разпоредителите от системата на МЗХ.

Отчетна група СЕС се отчетат:

Средства от Европейския съюз и по други международни програми и договори, като се изготвят следните оборотни ведомости, таблици - приложения към оборотната ведомост:

NF-KSF-TRIAL-BAL-2023

се отчетат средствата, получени от Кохезионния и Структурните фондове на Европейския съюз, администрирани от Национален фонд.

RA- TRIAL-BAL- 2023

се отчетат средствата, получени от Европейския съюз, администрирани от Разплащателната агенция към ДФ "Земеделие", основно с източник: Програма за развитие на селските райони, Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“, директни плащания.

DES -TRIAL-BAL-2023

се отчетат всички други средства по програми и проекти, финансирани от фондове и институции на Европейския съюз, администрирани и/или получени от бюджетни организации:

- средствата по програми за трансгранично, транснационално и междурегионално сътрудничество;
- средствата по секторни програми „Леонардо да Винчи“, „Еразъм“ и „Коменски“
- средства по други програми и проекти, финансирани от фондове и институции на Европейския съюз по смисъла на § 1, т. 36 от ЗПФ.

Отчетна група „Други сметки и дейности“ се отчетат:

- капитализация на дълготрайни материални активи, изписани на разход в отчетни групи (стопански области) „БЮДЖЕТ“ и „СЕС“ при придобиването им
- обособени сметки за чужди средства (доколкото такива операции не се извършват от „БЮДЖЕТ“ и „СЕС“)
- други позиции, определени от МФ

В тази отчетна група се отчитат Капитализираните (балансово признати) дълготрайни материални активи.

Това са: земи, гори и трайни насаждения (без земите, прилежащи към сгради и съоръжения); инфраструктурните обекти; активите с историческа и художествена стойност; книги в библиотеките.

Подлежащите на отчитане по сметки 2010 и 2201 земи и гори се капитализират /признават балансово/ независимо от стойността на актива.

За трайните насаждения, подлежащи на отчитане по сметка 2201, отчетна група ДСД, се прилага подход на капитализиране /балансово признаване/, независимо от стойността им.

Доколкото не е определено друго с указания на Министерство на финансите, разходите за трайни насаждения върху земи, подлежащи на отчитане по сметка 2010, не се капитализират /не се признават балансово/, освен в случай, че са придобити заедно със съответната земя, подлежаща на отчитане по сметка 2010, където са разположени, а стойността им се включва в стойността на земята.

По сметка 2204 „Книги в библиотеките“ се отчитат независимо от тяхната стойност само активи, които съставляват Библиотечен фонд.

За отчитането на тези активи, може да се прилага един от следните два подхода:

- Подход на аналитично отчитане по сметка 2204

- Подход на агрегирано отчитане на тези активи по сметка 2204, като се осигурява необходимата информация за отделните единици от тези активи /включително отчетна стойност/, т.е. извън системата на двустранното счетоводно отчитане, която да дава възможност за прилагането на тестове за обезценка на агрегираната стойност на съответната съвкупност от активи.

Не се допуска съчетаното прилагане на двата подхода!

Останалите подобни активи, като книги, учебна литература, наръчници, сборници, бюлетени, годишници, периодични и ежедневни печатни издания, рекламни материали и други, които не представляват библиотечен фонд, придобиването им се отразява само в отчетна група „Бюджет“/евентуално и в СЕС/. Тези активи се отчитат по съответните сметки от група 30 или се изписват на разход при тяхното придобиване. В случаите на завеждане по сметки от група 30, при изписването им, с цел контрол по съхраняването и опазването им, когато се използват многократно и представляват ценни издания за многократно употреба,

тези активи може да се водят извън счетоводно или чрез използване на задбалансова сметка 9909.

По сметка 2203 „Активи с историческа и художествена стойност“

- Отчитане на активи, представляващи музейни експонати и сбирки. Същите се капитализират /признават балансово/ независимо от стойността им по сметка 2203 „Активи с историческа и художествена стойност“.

За отчитането на тези активи, може да се прилага един от следните два подхода:

- Подход на аналитично отчитане по сметка 2203

- Подход на агрегирано отчитане на тези активи по сметка 2203, като се осигурява необходимата информация за отделните единици от тези активи /включително отчетна стойност/, т.е. контролът по съхраняването и опазването им се организира извън счетоводно, което да дава възможност за прилагането на тестове за обезценка на агрегираната стойност на съответната съвкупност от активи.

Не се допуска съчетаното прилагане на двата подхода!

- За останалите активи, подлежащи на отчитане по сметка 2203 „Активи с историческа и художествена стойност“, за системата на Министерство на земеделието и храните се прилага подход на капитализиране /балансирано признаване/ на всички активи от съответния клас независимо от стойността им, като се прилага един от двата описани по-горе подхода, без да се допуска съчетаното им прилагане.

Наличности по сметките за чужди средства

Операциите и наличностите по сметките за чужди средства, по същество представляват:

По тези обособени сметки за чужди средства в кореспонденция със сметка 4831 „Временни депозити, гаранции и други чужди средства от местни лица“, изменението в основната си част се дължи на постъпили суми в **ОД „Земеделие“**, съгласно чл. 37в, ал. (7) (Нова - ДВ, бр. 13 от 2007 г., изм. - ДВ, бр. 94 от 2009 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 62 от 2010 г., изм. - ДВ, бр. 25 от 2012 г., изм. - ДВ, бр. 14 от 2015 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г.) от Закона за собствеността и ползването на земеделските земи.

Ползвател на земеделски земи, на който със заповед по чл. 37в, ал. 4 са определени земите по чл. 37в, ал. 3, т. 2, внася по сметка за чужди средства на съответната областна дирекция "Земеделие" сума в размер на средното годишно рентно плащане за землището в срок до три месеца от публикуване на заповедта по чл. 37в, ал. 4. Сумите са депозитни и се изплащат от областната дирекция "Земеделие" на правоимащите лица въз основа на заповедта на директора на областната дирекция "Земеделие" по чл. 37в, ал. 4 в 10-годишен срок. За ползвателите, които не са заплатили сумите за ползваните земи по чл. 37в, ал. 3, т. 2 съгласно заповедта по чл. 37в, ал. 4, се прилага чл. 34, ал. 6 по искане на

директора на областната дирекция "Земеделие", отправено до кмета на общината. Не се допуска участие в споразумение и предоставяне на право на ползване на масиви и на лице - свързано лице по смисъла на Търговския закон с лице по предходното изречение.

Основното изменение на чуждите средства, спрямо предходния период е отчетено в ОД „Земеделие“. Изменението е в увеличение, общо в размер на 17 149 707,01 лева.

Също така в сметката са отчетени внесени суми от изпълнители по договори, събрани гаранции за изпълнение по договори, депозити, лицензии и други.

ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЪСТОЯНИЕТО И ИЗМЕНЕНИЕТО НА ДРУГИ АКТИВИ И ПАСИВИ, ПРИХОДИ И РАЗХОДИ

Отчетна група „Бюджет“

Предвид съкратените срокове за изготвяне на отчетите на бюджетните организации за 2023 г., разминаващи се във времето с тези за изготвяните годишни финансови отчети от свързаните лица, дружества и предприятия, бяха изискани предварителни счетоводни баланси към 31.12.2023 г.

В края на 2023 г. г., общият брой на дружествата и предприятията – свързани лица от системата на МЗХ е 50 броя, както следва:

➤ Мажоритарни дялове и акции в 26 броя търговски дружества и предприятия в страната, както следва:

- 1 Агроводинвест ЕАД гр. София
- 2 Агродом ЕАД гр. Плевен
- 3 Агролеспроект ЕООД
- 4 Агрохимгарант ЕООД гр. Бургас, заличено в Търговския регистър на 08.08.2022 г.
- 5 Водпроект ЕАД гр.София
- 6 Врана ЕАД гр. София
- 7 ДП Кабиюк гр.Шумен
- 8 Земинвест ЕАД гр. София
- 9 Напоителни системи ЕАД гр. София
- 10 Рибни ресурси ЕООД
- 11 САПИ ЕООД
- 12 СЗДП - гр. Враца
- 13 СИДП – гр. Шумен
- 14 Сортови семена елит ЕАД гр. София
- 15 СЦДП - гр. Габрово
- 16 Форел ЕООД гр. Етрополе

- 17 Цех за хмелов гранулат ЕООД Обл.Пазарджик
- 18 ЮЗДП - гр. Благоевград
- 19 ЮИДП - гр. Бливен
- 20 ЮЦДП - гр. Смолян
- 21 "Агроземсервиз" ЕООД /л/
- 22 "Вермаш -90" ЕООД /л/, заличено в Търговския регистър на 06.02.2023

г.

- 23 "Хан Аспарух-КЗ" ЕАД /л/
- 24 "Хана" ЕООД /л/
- 25 "Валц" ЕООД /н/, заличено в Търговския регистър на 05.07.2023 г.
- 26 "Държавно угоително стопанство" ЕООД /н/

➤ Участие в едно смесено предприятие в страната:

Агроуслуги - с. Мамарчево, Ямбол

➤ Дялове и акции в 10 асоциирани предприятия в страната:

- 1 "Мизия-2000" АД
- 2 Тържищна компания "Марица" АД
- 3 "Ломски мелници " АД
- 4 "Болгарпродукт" АД
- 5 /от XII м. 2010 г. в несъстоятелност/ "Национален хиподром" АД,

заличено в търговския регистър на 08.06.2023 г.

- 6 "Баташки снежник" АД /л/
- 7 "АТСО" ООД
- 8 "Пазар на производителя - Пазарджик" АД
- 9 "Агроспектър - Върбица" ООД
- 10 "Сортоизпитване-Койнаре" ООД

➤ Други дялове и акции в 13 предприятия в страната:

- 1 "Оранжерии - Джулюница" АД /н/
- 2 "В&ВГД Оранжерии Петрич" ООД /н/
- 3 "Нива" АД
- 4 "Екофрут" ООД
- 5 "Ретра" АД /л/
- 6 "Горпром" АД/л/
- 7 Горкомерс АД/л/
- 8 "Булмикс интернешънъл" АД /"Агро мел БГ" АД/
- 9 Скът - Мизия АД
- 10 "Прогрес" ООД
- 11 "Сортови семена - Екогея" АД
- 12 "Вратцата - ФЗ" АД

13 "Сортови семена" АД

- 19 броя с мажоритарно участие на МЗХ – 100% , от които 10 дружества в производство по несъстоятелност и ликвидация;
- 1 броя ДП по чл. 62, ал. 3 от ТЗ - 100%;
- 6 броя ДП по чл. 163 от ЗГ и по чл. 62, ал. 3 от ТЗ - 100%;
- 1 броя със смесено участие на МЗХ – над 51%;
- 19 броя с миноритарно участие на МЗХ– под 50 % и под 20%.
- 4 бр. с миноритарно участие на МЗХ под 20%, непререгистрирани в ТР, но за които държавното участие не е отписано от баланса към 31.12.2023 г.

Във връзка с отчитането на дяловете, акциите и съучастията в търговските дружества и ДП „Кабюк“ и Държавни предприятия по чл. 163 от ЗГ и по чл. 62, ал. 3 от ТЗ от системата на Министерството на земеделието и храните, оповестяваме:

➤ От дружествата и предприятията, в които МЗХ притежава мажоритарни дялове и акции, предварителни ГФО за 2023 г. са предоставили 20 броя свързани лица, както действащи, така и в производство по ликвидация.

1. "Агроводинвест" ЕАД
2. "Агролеспроект" ЕООД
3. "Врана" ЕАД
4. ДП "Кабюк"
5. "Земинвест" ЕАД
6. "Напоителни системи" ЕАД
7. "Сортови семена -Елит" ЕАД
8. "Рибни ресурси" ЕООД
9. "Сапи" ЕООД
10. "Агродом" ЕАД /л/
11. "Агроземсервиз" ЕООД /л/
12. "Водпроект" ЕАД /л/,
13. "Форел" ЕООД /л/
14. "Хана" ЕООД /л/
15. Северозападно държавно предприятие ДП, гр.Враца
16. Северноцентрално държавно предприятие ДП, гр. Габрово
17. Североизточно държавно предприятие ДП, гр. Шумен

18. Югозападно държавно предприятие ДП, Гр. Благоевград

19. Южноцентрално държавно предприятие ДП, гр. Смолян

20. Южгоизточно държавно предприятие ДП, гр. Сливен

➤ Търговското дружество "Хан Аспарух-КЗ" ЕАД /л/ е предоставило краен ликвидационен счетоводен баланс към 31.12.2023 г.

➤ От дружествата и предприятията, в които МЗХ притежава мажоритарни дялове и акции, три търговски дружества са заличени в търговския регистър, а именно:

1. "Агрохимгарант" ЕООД /л/
2. "Вермаш -90" ЕООД /л/
3. "Валц" ЕООД /н/

➤ От дружествата и предприятията, в които МЗХ притежава мажоритарни дялове и акции, две дружества не са предоставили предварителни ГФО за 2023 г., а именно:

1. "Цех за хмелов гранулат" ЕООД
2. "Държавно угоително стопанство" ЕООД /н/

➤ От дружествата и предприятията, в които МЗХ притежава участие в смесени предприятия в страната над 51%, Дялове и акции в асоциирани предприятия в страната над 20%, Други дялове и акции в предприятия в страната под 20% предварителни ГФО за 2023 г. са предоставили:

1. "Пазар на производителя - Пазарджик" АД
2. "Ретра" АД /л/
3. Скът - Мизия АД
4. "Булмикс интернешънъл" АД /"Агро мел БГ" АД/

Всички останали търговски дружества не са предоставили предварителни ГФО за 2023 г.

През 2023 г. не са настъпили структурни промени или промени в нормативната уредба, оказващи влияние върху финансовите отчети през 2023 г.

През отчетната 2023 г. са извършени следните промени в броя на свързаните лица, на следните основания:

През отчетната 2023 г. дружествата "Вермаш -90" ЕООД /л/, "Агрохимгарант" ЕООД /л/ , "Валц" ЕООД /н/ и "Национален хиподрум" АД са заличени след проведено и приключило производство по несъстоятелност.

С писма с рег. индекс 12-691/01.03.2018 г. и 12-1446/24.03.2020 г. от Агенцията по вписванията се посочва, че съгласно разпоредбата на §5г, ал. 4 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за търговския регистър и

регистъра на юридическите лица с нестопанска цел (ЗТРРЮЛНЦ), търговските дружества и кооперациите с прекратена дейност, които към 31 януари 2017 г. не са пререгистрирани, се смятат за заличени. Посочено е и възможността, при която за търговец по ал. 4 бъде открито имущество намира приложение разпоредбата на §5г, ал. 5 от ЗТРРЮЛНЦ, съгласно която лицата по §5а, ал. 2 (съдружник, акционер, член-кооператор или техен наследник, член на управителен орган на непререгистриран търговец, търговец, в който съдружник е непререгистрирано търговско дружество или кооперация, кредитор на непререгистриран търговец, кредитор на съдружник в непререгистрирано търговско дружество, държавен орган и орган на местното самоуправление) могат да подадат заявление за ликвидация и след този срок по реда на чл. 273, ал. 2 от Търговския закон, но не по-късно от 31 декември 2022 г.

С писма с изх. №№ 12-12/05.01.2023 г. и 12-46/11.01.2023 г. от Министерството на земеделието и храните е изисквано становища и информация от Агенцията по вписванията и Националната агенция за приходите за данъчния статут и евентуалното наличие на имущество, собственост на няколко непререгистрирани търговски дружества с държавно участие в капитала във връзка с разпоредбата на §5г от ЗТРРЮЛНЦ. Предоставена е информация от Агенцията по вписванията, която в момента е в процес на обсъждане, като се чака становището на НАП.

За всички дружества непредставили предварителни баланси за 2023 г. в дирекция ТДДП в МЗХ се съхраняват всички циркулярни писма, с които са поискани предварителните отчети на свързаните лица, както и обратните разписки в качеството им на доказателствен материал, че всички дружества са били уведомени по надлежния ред да представят предварителни годишни финансови отчети за 2023 година.

Тези финансови активи в края на 2022 г. възлизат на 456 383 121 лева, а в края на 2023 г. са в размер на 448 865 476 лева, или общо намаление в размер на 7 517 645,00 лева. Изменението е следствие намаление дела на инвестицията, произтичаща от реализиран финансов резултат – загуба, намален от преоценка и внесен дивидент в полза на държавата.

Внесенят дивидент в полза на държавата, разпределен в приход на централния бюджет за 2022 г., изплатен през 2023 г. е в размер общо на 21 341 464 лева.

Във връзка със спазване изискванията на т. 24 от ДДС 20/2004 г., в **Приложение към Обяснителната записка** се съдържа пълен, актуализиран списък на всички свързани лица от системата на МЗХ, включващ: наименование; правна форма; седалище и процент на дяловото участие на МЗХ; данни за смесените предприятия; данни за асоциираните предприятия, данни за съдружниците в дружествата с над 33,33 % участие на МЗХ, т.е. т.нар. „блокираща квота“ на

министерството, статус на дружествата, информация за дружествата представили или не представили отчети.

С цел коректния начин на отчитане на дяловите участия, акции и съучастия в търговските дружества и държавни предприятия от системата на МЗХ са спазени изискванията на т. 28 от ДДС № 20/2004г. За дружествата и предприятията не заведени по баланса на МЗХ и с отрицателни изменения на дела на балансовата стойност на собствения капитал, в което е инвестирано, в съответствие с правилата на т. 4. 4 от НСС 28, инвестицията е с нулева стойност. Аналогично, в съответствие с т. 4. 4 от НСС 28, при заведена инвестиция в дружество/предприятие – свързано лице, което през 2023 г. е в ликвидация или несъстоятелност и делът на инвеститора в загубите на предприятието, възлиза или превишава балансовата стойност на инвестицията, същата е отчетена по нулева стойност.

ПРИЛОЖЕНИЕ: Съгласно текста.

Капка Алексиева

Н-к отдел „Счетоводство“

